

[Uitzending 317: Ruth 2 vers 14 t/m 23]

In de vorige uitzending hebben we gelezen over de ontmoeting en kennismaking van Boaz met Ruth. Na de zegen die Boaz uitspreekt naar Ruth toe gaat de geschiedenis verder. Ruth 2 vers 14:

Tegen etenstijd riep Boaz haar: Kom, eet met ons mee, er is brood genoeg. Zij ging bij de maaiers zitten en at het geroosterde koren dat hij haar gaf. Zij kreeg meer dan ze op kon!

Als de etenstijd voor de werkers van Boaz aanbreekt, betreft hij Ruth er direct bij. Hij nodigt haar uit voor een maaltijd. Zo'n maaltijd bestond uit brood dat gedoopt werd in een mengsel van azijn. Vers 14 benadrukt dat Ruth bij de maaiers gaat zitten en zo deel uitmaakt van de kring van Boaz. Daarbij wordt in het bijzonder vermeldt dat Boaz haar geroosterd koren geeft, als gebaar van bijzondere attentie. In die tijd werd het koren op een vuur geroosterd waarbij het kaf verbrandde en de korrel gegeten kon worden. Het is een typisch oosterse traktatie die vooral in de oogsttijd werd gegeten. Op andere Bijbelplaatsen in het OT wordt geroosterd koren samen met ander voedsel genoemd bv. in het Bijbelboek Samuël, alsook in Lev.23:14. Boaz geeft Ruth zoveel voedsel, dat ze het allemaal niet op kan. Dat wat ze overhoudt geeft ze later aan Noömi.

Ruth 2 vers 15 en 16:

Toen Ruth weer aan het werk ging, zei Boaz tegen zijn knechten: Zij mag ook tussen de korenschoven aren verzamelen, laat haar haar gang maar gaan. Trek ook zo nu en dan wat aren uit de schoven en laat die vallen, zodat zij die kan oprapen. Laat haar ongestoord haar gang gaan.

Als Ruth weer opstaat om verder te rapen, geeft Boaz zijn werkers opdracht haar toe te staan ook tussen de korenschoven of garven te rapen, omdat zij daar meer kan vinden. Normaal was het zo dat de armen die koren kwamen rapen daar niet mochten komen. Daarnaast geeft Boaz zijn knechten opdracht, zo nu en dan aren uit de schoven te trekken. **Laat die vallen, zodat zij die kan oprapen.** Zo gunt hij haar meer opbrengst en spaart hij haar eergevoel. Alle knechten op de akker van Boaz wisten dat Ruth een bijzonder plekje in het hart van Boaz had gevonden **en** innam.

Aan het einde van de werkdag kan Ruth een rijke oogst van koren uitkloppen. Kleine hoeveelheden koren werden vaak met een stok 'uitgeklopt'. Dat wil zeggen, dat er met een stok tegen de korenhalmen werd geklopt zodat de korrels (en ook het kaf) van de stengels vielen. De oogst bestond op die dag uit 1 efa dat is ongeveer 22 liter koren. Na alles wat Ruth had meegemaakt aan moeite en verdriet moet dit iets moois voor haar zijn geweest.

Ruth 2 vers 17:

Zo werkte zij daar de hele dag. Toen zij 's avonds de aren uitklopte, bleek zij tweeëntwintig liter gerst te hebben!

Het woord 'efa' duidt een inhoudsmaat aan die in onze tijd en cultuur niet gangbaar is. Bij het vertalen is het de vraag hoe een dergelijke aanduiding weergegeven moet worden. De inhoudsmaat (of in andere gevallen lengtematen of gewichten) zou ook omgerekend kunnen worden naar een moderne rekeneenheid. Het gaat bij een efa om ongeveer 22 liter.

Er worden voor een efa ook andere getallen genoemd. De Joodse geschiedschrijver Flavius Josefus vertelt dat het een maat was voor droge en natte waren. Volgens Josefus heeft een efa een inhoud van ongeveer 37 liter. Een Egyptische papyrus uit 289 v.Chr. meldt echter, dat meelbloem in Israël werd gemeten met de Egyptische artaba (volgens sommigen de efa). Een artaba had een inhoud van ongeveer 22 liter. De waarde ervan komt ongeveer overeen met een royaal dagloon. In het geval van Ruth een geweldige oogst! Ruth 2 vers 18 en 19:

Zij nam het mee naar de stad en gaf het aan haar schoonmoeder, samen met wat zij had overgehouden van het middageten. Wat heb je veel! riep Noömi uit. Waar heb je dat vandaan? God zal de man zegenen die zo goed voor jou is geweest! Ruth vertelde wat er die dag was gebeurd en dat de eigenaar van de akker Boaz heette.

Ruth mag 'goedgevuld' terugkeren naar Noömi. Ruths thuiskomst bezorgt Noömi, voor het eerst na zoveel ellende, reden tot blijdschap. Als ze de opbrengst van de werkdag ziet en heeft gegeten van Boaz' royale gave, vraagt zij verbaasd waar Ruth dit heeft opgeraapt. Noömi begrijpt dat Ruth zonder bijzondere hulp onmogelijk zoveel had kunnen verzamelen. Nog voordat zij heeft gehoord bij wie Ruth aren heeft geraapt, spreekt Noömi een zegenwens uit over de persoon die aandacht aan Ruth heeft geschonken.

God zal de man zegenen die zo goed voor jou is geweest! Dan hoort Noömi de naam van de man die zo goed is geweest voor Ruth. In een lange zin, waarin de naam van Boaz pas aan het slot wordt genoemd, vertelt Ruth wat er die dag allemaal was gebeurd. Ruth kende alleen de naam van de eigenaar van de akker. Voor haar is het nog steeds verborgen wie Boaz werkelijk is, maar Noömi weet dat wel.

Ruth 2 vers 20:

Prijs de HERE voor zo'n man, riep Noömi. God is toch trouw aan de levenden en aan de doden. Deze Boaz is een van onze naaste familieleden!

Wanneer Noömi hoort dat Ruth bij Boaz heeft gewerkt, kan zij niet anders dan van blijdschap uitroepen '**Gezegend is hij van de HERE**'. Met andere woorden: **Prijs de HERE voor zo'n man**. Deze zegenwens is een uiting van dank aan de HERE. Noömi erkent dat de genade van de HERE hen niet heeft verlaten. Met de uitdrukking: **God is toch trouw aan de levenden en aan de doden** geeft Noömi aan dat ze denkt en hoopt dat er toch nog nageslacht komt, waardoor de naam van haar man en zonen zal kunnen voortbestaan. De ogen en het hart van Noömi gaan (langzaam) weer open voor Gods genade en verbondstrouw, Zijn goedheid en leiding.

Verdriet en tegenslag kunnen een mens verblinden zodat hij of zij geen oog meer heeft voor Gods aanwezigheid en goedheid. Dan zie je niet meer dat de HERE het leven van Zijn kinderen leidt en hen brengt waar Hij hen hebben wil. Noömi geeft aan dat Boaz één van de naaste familieleden is en als naaste verwante 'een van de lossers'. Een lossers of goël heeft de plicht familieleden tegen verarming te beschermen, en moet het geslacht voor uitsterven bewaren.

Met de term goël (lossers of hersteller) wordt dan ook een naaste bloedverwant bedoeld, die de plicht heeft een beschermende of herstellende taak ten gunste van een lid van de familie (waartoe hij behoort) op zich te nemen. Daarbij moeten we voor ogen houden dat Israël Gods volk is, en dat het begrip 'familiesolidariteit' een voorname plaats inneemt. In de Thora (in de wet) komen de volgende situaties voor waarin een bloedverwant de plicht van lossing op zich moest nemen. In Lev.25:23 t/m 34 lezen we als **eerste** over lossing of terugkopen van land.

Deze bepaling was bedoeld om landbezit binnen de familie te houden en te voorkomen dat familie-eigendom in vreemde handen raakte. Deze vorm van losserschap komt in de geschiedenis van Ruth naar voren.

In de **tweede** plaats lezen we in Lev.25:47 t/m 55 over het vrijkopen of lossen van verarmde bloedverwanten die zichzelf als slaaf moesten verkopen. In Num.5:8 wordt nog een andere variant toegevoegd. Als de persoon die hij onrecht heeft aangedaan, is gestorven en er geen naaste bloedverwant is aan wie hij kan aflossen, moet die vergoeding aan de priester worden gegeven, samen met een ram als verzoening. In het licht van deze bepaling treedt de lossers op bij vergoeding van een schuld van een overleden bloedverwant. In een **derde** geval treedt de goël op als 'bloedwreker' van een gedood familielid (Num.35 en Deutr.19).

In een aantal gevallen komt het woord 'broeder' voor, dat afhankelijk van het tekstverband, ook het begrip 'bloedverwant' kan omvatten. In die zin gebruikt Boaz het begrip met betrekking tot Elimelech. Bij het losserschap kan ook de **wil en bereidheid van de lossers** een rol spelen bij de beslissing om zijn verplichtingen tot lossen te vervullen. Ook dit vinden wij in het Bijbelboek Ruth. Bij de goël en het losserschap moeten we ons wel realiseren dat het meer is dan een familie-instelling. We moeten het zien tegen de achtergrond van de Exodus, toen de HERE Israël verlostte uit Egypte (Ex.6). Het begrip goël wordt in Jesaja 40 t/m 55 uitsluitend toegepast op de HERE God. Daarmee heeft het losserschap een breder perspectief: **de HERE is voor Israël de grote Goël, de Lossers.**

In de geschiedenis van Ruth blijkt nu (in het licht van de goël) dat Ruth precies naar de juiste akker is gegaan. Want die akker was van een naaste bloedverwant. Alleen, dat wist Ruth niet maar de HERE wel. Nu blijkt ook, dat Noömi het weet. Die ontdekking is voor haar een geweldige bron van blijdschap. In het Bijbelboek Ruth zien we de wet van de goël of lossers in werking. Net als de andere twee wetten, de wet voor de armen (met het recht op het rapen van aren op het korenveld) en de wet voor het zwagerhuwelijk. Het zijn voor ons ongebruikelijke wetten maar betekenen in Israël erg veel.

De wetten zijn nauw verbonden met het erfdeel dat een Israëliet uit Gods hand had ontvangen. Als zijn erfdeel zou verdwijnen had hij geen deel en naam meer onder Israël, zijn gedachtenis was voor altijd onder Israël verdwenen. Dat was een grote schande en daarbij, uit een verdwenen familie of geslacht kon ook nooit meer de Messias worden geboren.

Toen de Israëlieten in het Beloofde Land kwamen, had de HERE hen het land gegeven. Het was Zijn eigendom maar, de Israëlieten mochten erin wonen onder de voorwaarde dat ze trouw bleven aan de HERE. Als ze ontrouw werden, zou de HERE hen uit het land verdrijven, net zoals Hij dat gedaan had met Kanaänieten en de andere volken. De HERE had gezegd: **Het land is van Mij, maar Ik geef het aan jullie als een blijvend en eeuwig bezit.** De HERE gaf Israël het eigendomsrecht, en dat hebben ze trouwens nog steeds. In het beloofde land gaf de HERE iedere stam een eigen erfdeel. In sommige Bijbels zijn achterin landkaartjes te vinden die de verdeling van het land onder de stammen van Israël laten zien. In het toegewezen stamgebied had elke familie een eigen stuk land. Zo'n erfdeel mocht niet worden verlaten. Nu kon het gebeuren dat een familie of gezin arm werd. Dat was mogelijk door een aantal misoogsten of andere tegenslagen.

In zo'n geval kon hij zijn land tijdelijk verkopen. Mits hij zich hield aan de regels van de HERE. Dat gold voor de verkoper maar ook voor de koper. Eén van de regels was dat van een volksgenoot geen rente mocht worden gevraagd. Een andere wet was, dat in het 50ste jaar het land weer moest worden teruggegeven aan de oorspronkelijke eigenaar. Denk in dit verband aan de voorschriften met betrekking tot het Jubeljaar (Lev.25). De wet over het Jubeljaar hield het land binnen een familie en stam. Als iemand al op middelbare leeftijd was en dan zijn land moest verkopen was de kans groot dat hij in het Jubeljaar niet meer leefde. Dan zou hij zijn bezit niet meer tijdens zijn leven terug kunnen krijgen. In dat geval kon zijn zoon het erfdeel opeisen op grond van de wet op het Jubeljaar. Als een familielid of naaste verwante bereid was om te helpen mocht die voor de betrokkene de schuld afbetalen en het land aan de oorspronkelijke eigenaar teruggeven. Dan hoefde er niet op het Jubeljaar worden gewacht. De wetten over deze onderwerpen hebben we gelezen en besproken in de programma's over het Bijbelboek Leviticus.

Zo wilde de HERE voor Zijn volk zorgen en, in voor en tegenspoed hun God zijn. Daarbij hadden de Israëlieten zelf de verantwoordelijkheid om Gods inzettingen en verordeningen te gehoorzamen en na te volgen. Met als sanctie dat als ze ongehoorzaam zouden zijn de HERE hen uit het Beloofde Land zou verdrijven. En luisteraar, Gods wetten waren niet alleen van toepassing op bezit maar ook op personen.

Lev.25 vers 47 en 48: **Als een buitenlander die bij u woont, rijk wordt en een Israëliet verarmt en verkoopt zich aan die buitenlander of aan familie van die buitenlander, mag hij worden teruggekocht door een van zijn broeders.** Het kan zijn dat iemand in erg ongelukkige omstandigheden terecht komt. Daarbij verliest hij niet alleen zijn bezit, maar moet hij mogelijk zichzelf als slaaf verkopen, om zijn gezin in leven te houden. Het Jubeljaar kan dan nog ver in de toekomst liggen en zou hij maximaal 49 jaar in slavernij moeten doorbrengen. Lev.25 geeft de mogelijkheid van lossing door een naaste verwante. Na de lossing is de man geen slaaf meer, hij is vrijgekocht.

Ja, zal iemand vragen en wat kan ik er vandaag mee? Nou, de OT lossen, de goël is een heenwijzing naar de Here Jezus Christus. Hij is onze Goël. Van nature leven wij mensen onder de slavernij van de zonde. Wij hebben allemaal een Lossen nodig. Een Verlosser, namelijk: Jezus Christus.

In Romeinen 8 vers 20 en 21 lezen we: **De hele schepping is namelijk onderworpen aan dood en verval, hoewel niet uit eigen vrije wil. God heeft dat gedaan als gevolg van de zonde. Maar er is hoop! Ook de schepping zal bevrijd worden uit de macht van dood en verval en dezelfde heerlijke vrijheid krijgen als de kinderen van God.**

Dezelfde heerlijke vrijheid terugkrijgen als de kinderen van God betekent dat een mens wordt vrijgekocht uit de slavernij van de zonde. Verlossing betekent de prijs betalen zodat degene die verlost wordt vrijuit kan gaan. Nu stierf de Here Jezus Christus niet alleen om mensen te verlossen. We hebben het in Romeinen gelezen dat ook de schepping bevrijd zal worden uit de macht van de dood. Ook deze aarde zal op een dag bevrijd worden uit de slavernij van de zonde, dan zal er een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zijn. Dat is ook een onderdeel van het verlossingswerk van Christus. In het OT is Boaz het enige voorbeeld van de praktijk van een goël of lossen in Israël.

Alle andere voorbeelden gaan over de HERE als Losser of Goël van Israël. De geschiedenis van Boaz en Ruth laat ook duidelijk het motief tot lossing zien, dat is: liefde. We gaan verder met Bijbellezen, Ruth 2 vers 21 t/m 23: **Hij heeft ook gezegd dat ik mocht terugkomen. Ik moet vlak achter zijn maaiers blijven tot de oogst voorbij is, vulde Ruth aan. Maar dat is prachtig, zei Noömi. Je kunt beter bij hem werken dan bij een ander. Daar zouden ze je misschien lastigvallen. Daarom bleef Ruth bij Boaz werken. Totdat de gerst en de tarwe waren geoogst, bleef ze bij haar schoonmoeder wonen.**

Het 2de hoofdstuk van het Bijbelboek Ruth eindigt met een gesprek tussen Ruth en Noömi over de nadrukkelijke opdracht van Boaz zijn akker en bindsters niet te verlaten, tot het einde van de tarweoogst. Het betekent dat Ruth vanaf begin april tot medio juni op de akker van Boaz te vinden is. Hierdoor is er voor de komende tijd ook voldoende voedsel voor Noömi en Ruth. Tot nu toe hebben we Ruth leren kennen als een actieve en moedige jonge vrouw die initiatieven durft te nemen. Door alles heen wordt duidelijk dat de HERE haar leven leidt, daarbij maakt Hij gebruik van de sociale voorzieningen in Israël. Er zijn ook grote tegenstellingen tussen Ruth en Boaz te noemen. Ruth is jong, een vreemdelinge, kwetsbaar en arm. Boaz, daarentegen is van middelbare leeftijd, een vooraanstaand burger in Bethlehem, beschermend en rijk. Het prachtige in deze geschiedenis is dat deze tegenstellingen geen belemmeringen zijn maar kansen om elkaar aan te vullen, te dienen en lief te hebben. Ze hebben ook een plaats in Gods plan.

Gaat alles dan gladjes en zijn er geen obstakels in de ontwikkelingen tussen Boaz en Ruth? Nee, niet alles gaat gladjes tussen Boaz en Ruth. In het vervolg zullen we zien dat er een probleem naar voren komt.

De lossing in de situatie van Noömi en Ruth was gebaseerd op liefde. Gods verlossing voor verloren zondaars is dat ook. Er is voor de HERE geen verplichting om ons mensen te verlossen. Als Hij ons mensen **niet** had verlost, was dat niet in strijd geweest met Gods rechtvaardigheid en heiligheid. Maar de HERE heeft de wereld lief.

Joh.3 vers 16:

Want God heeft zoveel liefde voor de wereld dat Hij Zijn enige Zoon heeft gegeven, zodat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft. Het evangelie (de blijde boodschap) is een boodschap van liefde. De HERE wil in Christus uw Goël, uw Losser zijn.

Aan het eind van deze uitzending heb ik nog wat ruimte om nog wat dieper in te gaan op een aantal vragen rond het Bijbelboek Ruth. Vragen die laten zien dat de inhoud van het Bijbelboek niet zo eenvoudig is als op het eerste gezicht lijkt. Het laat ook zien dat de geschiedenis van Noömi, Ruth en Boaz geen gedetailleerd verslag is van alle gebeurtenissen. Het Bijbelboek Ruth telt 4 hoofdstukken met in totaal 85 verzen. De korte inhoud roept een aantal vragen op die niet eenvoudig te beantwoorden zijn.

Als we de geschiedenis van Ruth lezen komt de vraag op naar de verhouding tussen bepaalde wetten uit Deuteronomium en verschillende zaken van juridische aard die in het Bijbelboek Ruth worden beschreven. Bijvoorbeeld: Hoe is de verhouding tussen het leviraatshuwelijk en het losserschap?

Hoe kwam Noömi in het bezit van het stuk grond dat wordt genoemd in Ruth 4? Waarom waren Noömi en Ruth zo arm terwijl zij – mogelijk – over een stuk grond konden beschikken? Hoe wist Boaz dat Noömi van plan was het genoemde stuk land te verkopen? Als Noömi wist dat Boaz een losser was, wist zij dan niet dat er een ander familielid was, die de eerste rechten had? En, in het laatste hoofdstuk, krijgen Boaz en Ruth een zoon maar, waarom zijn het de buurvrouwen geweest die aan de baby zijn naam geven, en niet de ouders, zoals we dat op andere plaatsen in het OT lezen?

Uit deze opsomming van vragen - die we in het vervolg van de uitzendingen zeker zullen bespreken en overdenken - blijkt dat de inhoud van het Bijbelboek Ruth niet zo eenvoudig is als op het eerste gezicht lijkt. Maar de HERE wijst ons de weg: Deuteronomium 29 vers 29: **Er zijn geheimen die de HERE, uw God, u niet heeft geopenbaard. Maar deze woorden, die Hij wel heeft geopenbaard, moeten wij en onze kinderen voor altijd gehoorzamen.** Luisteraar, laten we dat maar in onze oren knopen!

In de volgende uitzending lezen we Ruth 3:1 t/m 3.